

L'Estatut a les Constituents

El problema de l'idioma

La discussió de l'Estatut a les Constituents marxa lentament. Quant al primer article aprovat sembla que s'ha trobat una fórmula feliç per conciliar l'esperit de l'Estatut, plebiscitat per Catalunya, i el text de la Constitució de la República. S'han refós, és cert, en ell, tres articles de l'Estatut, omitint declaracions de principis com el de que "el poder de Catalunya emana del poble", perquè estan contingudes en la Constitució de la República. Ara diu l'article primer: "Cataluña se constituye en región autónoma", etc., per compte de "Catalunya és un Estat autònom dintre la República Espanyola", amb el qual si bé, en ordre a la nomenclatura no se'ns reconeix la categoria d'Estat, en canvi s'accepta el principi d'autodeterminació, d'acord amb l'art. 11 de la Constitució, segons el qual "Catalunya es constitueix en regió autònoma dintre l'Estat espanyol", etcètera.

No ha tingut tanta fortuna l'article quart del nostre Estatut, que acceptava substancialment el dictamen de la Comissió, i que, després, aquesta ha suprimit per majoria de vots, amb l'impugnació expressa de la minoria catalana, que ho defensà al Parlament de la República, per boca d'Antoni Xirau. En l'article en qüestió s'establia el mitjà de l'agregació a Catalunya d'altres territoris, i, això, que obeeix a un principi de llibertat, àdhuc d'acord amb la Constitució, segons la qual el territori de la República està integrat per Municipis mancomunats en províncies, fou rebutjat per la Cambra amb els vots a favor, únicament, de la nostra minoria i els nacionalistes de Bascònia. Els republicans espanyols de la segona República, plens de prejudicis contra Catalunya i amb l'herència espiritual del vell règim que en molts aspectes no pretenen sisquera superar, no admeten una rectificació possible de l'arbitraria demarcació provincial que arrepassà a Catalunya part del nostre territori, de pobles que parlen la nostra llengua i són tan catalans com nosaltres, ni àdhuc

amb les garanties plebiscitàries que atorga el nostre Estatut.

Aquesta actitud de les Constituents de la República espanyola quant a l'esmentat, es correspon perfectament amb aquella prohibició del text constitucional, també filla de la gran desconfiança i del desig de que Catalunya resti en els seus límits estrictes del Principat, sense possibilitats d'expandiment i de restauració de la seva grandesa històrica, en ordre al territori, prohibició, segons la qual, no s'admet la federació de segons, això és, la possibilitat de que un dia Catalunya s'uneixi amb València i Mallorca.

Així, hem arribat al punt neuràlgic del nostre problema, el més delicat i més profund: l'idioma. El problema de l'idioma me'l plantejo jo com un problema transcendent humà. No n'accepto sisquera discussió; entenc que afecta, no ja el dret propi de les collectivitats humanes, sinó els Drets de l'Home, i, si voleu, al dret de gents. L'home té el dret d'emprar i usar el propi idioma com un dret natural, com un dret il·legislable. Dons bé; ens volen regatejar aquest dret; ens volen junyir a una prestació servil idiomàtica, amb preterició del nostre idioma propi, dintre Catalunya. Aquest és l'esperit i la lletra d'una esmena dels radicals a l'article quart de l'Estatut, segons del dictamen, que diu així: "Ante los Tribunales de Justicia los catalanes podran hacer uso de la lengua vernàcula. Sin embargo, cuando se planteen litigios entre individuos de distinta lengua, se usará siempre el castellano". Ara bé; és possible això?, és possible que l'ús del català en els nostres Tribunals quedi únicament reservat entre litigants catalans? Pels republicans de Castella això els semblarà d'una justícia estricta, i, encanvi, inclou una gran injustícia, perquè a part de l'aspecte imperialista idiomàtic de fer prevaldre el castellà damunt del català a Catalunya, en l'administració de justícia, entre litigants de diferent llengua, es donaria el cas monstruós que quedarien decaiguts del dret de Defen-

sa els catalans que, desconeixadors del castellà, litiguessin amb gent de diferent parla, puix que, com és sabut, hi ha molts litigis: judicis verbals, de faltes, Tribunals industrials, etc., on els litigants poden comparèixer i defensar-se per si mateixos, això és, sense valdre's d'advocat ni procurador. Com és possible, doncs, que prosperi una esmena semblant que empitjoraria l'estat de fet actual en la matèria, d'ara i de tots els temps, puix que tant als Jutjats Municipals, com en els Tribunals industrials, s'ha vingut emprant sempre el català per part dels litigats en llur defensa, obrers i gent modesta, encara que el colitigant hagi estat castellà?

No és possible que prevalgui tal monstruositat, no ja idiomàtica, sinó jurídica, per quant afecta al dret de defensa que està per damunt de tota diferència idiomàtica i àdhuc de raça, puix que "nomo debet inauditus daumare", això és, ningú pot ésser condemnat sense ésser escoltat, i deu ésser-ho en el seu propi idioma, sigui rus, francès, anglès o japonès, encartat per qualsevol Tribunal de Justícia del món civilitzat. Perquè, doncs, els catalans hem d'ésser de pitjor condició?, per què aquesta prestació servil a què se'ns vol junyir? Davant de fets com l'apuntat ens sentim decebuts i revoltada l'ànima, pensant que el nostre problema de llibertat no té solució dintre Espanya, en un pla de convivència, ni sisquera sota la República; i consti que no som dels teoritzants de per aquí que tan planerament i còmoda sostenen una puresa de principis inconciliable amb la realitat política actual de Catalunya i Espanya. No; nosaltres som dels qui, pel mateix que reivindicuem el nostre dret al propi idioma, com quelcom inherent a la personalitat humana, acceptem pels demés els propis drets, això és, som partidaris que els no catalans, a Catalunya, tinguin les màximes garanties de respecte a l'idioma llur.

L'Estatut plebiscitat pels catalans deixa la fixació d'aquestes garanties a la Constitució interna de Catalunya. Diu, en efecte, el paràgraf segon de l'article cinquè de l'Estatut: "L'Estatut interior de Catalunya garantirà el dret dels ciutadans de llengua materna castellana a servir-se'n personalment davant els tribunals de justícia i

davant els òrgans de l'administració." Comprenem, perfectament, que les Constituents de la República no hagin volgut deixar les al·ludides garanties a l'arbitri de Catalunya, i que les vulgui fixar en el text de l'Estatut pendent d'aprovació. Però, quines han d'ésser aquestes garanties? Totes les que no siguin vexatòries i humiliants pel nostre idioma, i comencem per admetre, si es vol, que al principi de l'oficialitat del nostre idioma a Catalunya, segons l'Estatut, s'hi oposi el de la cooficialitat amb el castellà, d'acord amb el dictamen de la Comissió, fundat en la Constitució que declara el castellà idioma oficial de la República. Però aquesta cooficialitat no ens ha de portar més enllà del necessari i just, no imposant el castellà més que en les relacions amb els òrgans de l'Estat Central, i, encara, de fora de Catalunya.

Aquesta seria la solució més justa del moment, però el dictamen va més enllà; puix que, àdhuc en les relacions oficials amb la resta d'Espanya, ens imposa el castellà, com si ens volgués impedir comunicar-nos en català, oficialment, amb les regions germanes: València i Mallorca. Quant a les disposicions i resolucions oficials imposa la publicació en ambdós idiomes, i el mateix quant a llur notificació si no s'aprova una emena que ho corregeix, en el sentit que es facin en castellà solament a instància de part interessada. Es potestatiu valdre's del castellà o el català per part dels ciutadans en llurs relacions amb els Tribunals, autoritats i funcionaris de totes classes, tant de la Generalitat com de la República. Als escrits que es presentin als Tribunals, en català, s'acompanyarà la traducció en castellà, si ho demana una de les parts. Aquestes són les característiques més interessants de l'article segon de l'Estatut tal com ara queda redactat en el dictamen, i sobre el qual volem dir que, amb tot i els defectes fonamentals apuntats, el creiem viable, perquè, en el fons, es fonamenta en dos principis que no podem negligir: a) la cooficialitat de les llengües catalana i castellana, i b) els drets de la minoria nacional d'idioma castellà a Catalunya. Amb tot, cal dir que és abusiva la pretensió de què es publiquin en cas-

(Segueix a la pàgina 5)